

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2017

Marking Scheme

Latvian

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

Atbildes

I daļa

(30 punkti)

Atbildiet uz jautājumiem!

1. Izskaidrojiet vārdus un vārdu savienojumus!

(5 punkti)

- a) mudināt – (10. rinda)
ierosināt, ieteikt
- b) pirmās vēsmas – (21. rinda)
pirmās reakcijas, pazīmes, kustības, sašūpošanās
- c) vēstījums uz ārpusi – (28. rinda)
ziņot uz ārzemēm, informēt pasauli
- d) pārstāvēt – (33. rinda)
izteikt kā viedokli, runāt valsts vārdā
- e) privilēģija – (36. rinda)
priekšrocība, iespēja

2. Miniet vairākus intervijas faktus, kuri apliecina, ka J. Mažeiks ir „Triju Zvaigžņu ordeņa un triju bērnu komandieris”!

(5 punkti)

Trīs zvaigžņu ordeni Latvijā piešķir par īpašiem nopelniem Latvijas labā. J.Mažeiks saņēmis ordeni Trīs zvaigznes par ieguldīto darbu, apņēmību un pārliecību šajā valstī.

- a) *J.Mažeiks veicināja neatkarības procesu: viņš piedalījās Latvijas sarkanbaltsarkanā karoga atjaunošanā, palīdzēja J.Stradiņam sakārtot atbalsta vēstules; reģistrēt iedzīvotāju vēlmes.*
- b) *1991.gadā J.Mažeiks strādāja kā brīvprātīgais Augstākās Padomes Preses centrā, kopā ar dažiem kolēģiem no Tautas frontes paziņoja pārējai pasaulei par neatkarības kustību Baltijas valstīs.*
- c) *J.Mažeiks ir kalpojis kā diplomāts, pašlaik J.Mažeiks ir ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijas Republikas Pastāvīgā pārstāvniecībā ANO, kas pārstāv Latvijas valsts intereses ārvalstīs.*
- d) *J.Mažeikam ir 3 bērni, un viņš piedalās vietējās latviešu kopienas aktivitātēs, kas palīdz saglabāt latviešu identitāti, mantojumu un valodu starp latviešiem ārzemēs.*
Fakti – virsraksts, teksta ievadā, kur iepazīstina ar J.Mažeiku, teksta beigās, kur J.Mažeiks stāsta par saviem bērniem. Par komandieri kļūst, kad pasniedz ordeni. To var uzskatīt par titulu. Par bērnu komandieri dēvē, jo audzina trīs bērnus tā, kā pats uzskata par pareizu.

3. Kāpēc J. Mažeiks kļuva par diplomātu un uzskata, ka tas ir interesants un atbildīgs darbs?

(5 punkti)

- a) *Viņš vienmēr interesējies par politiku, pat bērnībā, jo viņa vecāki daudz runāja par politiku.*

- b) Viņš studēja politiskās zinātnes, kaut pats nezināja, ko darīs pēc studijām, paralēli studijām strādāja Ārlietu ministrijā.
- c) J.Mažeiks domā, ka tas ir svarīgs, interesants un atbildīgs darbs.
- d) Diplomātam ir gods pārstāvēt savu valsti. Īstam diplomātam skaidri jānorāda, kāda ir Latvijas nostāja konkrētā jautājumā.
- e) Diplomāts ir kā pirmā aizsardzības līnija no valsts puses, viņam ir iespēja izteikt savas valsts ārpolitikas intereses.

4. Izmantojot intervijā pausto par valodu apguvi skolā, analizējiet, kā valodu prasmes var ietekmēt cilvēka dzīvi un karjeru! (5 punkti)

- a) Valodas prasmei ir liela priekšrocība karjeras veidošanā.
- b) J.Mažeiks skolā padziļināti mācījās angļu valodu. Angļu valodas prasmes ir J.Mažeika karjeras līdzeklis. Labās valodas dēļ viņam ir iespēja strādāt ārpolitikas jomā.
- c) J.Mažeiks angļu valodā varēja informēt ārzemju žurnālistus, jo strādāja kā brīvprātīgais Augstākās Padomes Preses centrā, varēja palīdzēt izplatīt ziņas par neatkarības kustību ārpasaulei.
- d) J.Mažeiks varēja studēt ārzemēs, strādāt Ārlietu ministrijā.
- e) J.Mažeika valodas prasmes palīdzēja veidot karjeru politikā un kļūt par vēstnieku.

5. J. Mažeiks stāsta, ka „ironiskā kārtā pavisam nesen ASV iebraukušie latvieši pēc iespējas ātrāk vēlējušies kļūt par amerikāņiem”. Kuri fakti apliecina, ka J. Mažeikam ir „svarīgi saprast savas saknes”?

(5 punkti)

- a) Viņš vairākus gadus bija folkloras grupas biedrs.
- b) Viņš pārzina latviešu tautas tradīcijas, var pat sarīkot Līgo svētku svinēšanu.
- c) J.Mažeiks ar savu ģimeni piedalās Amerikas latviešu kopienas darbībā (latviešu skola, skautu nometne, latviešu baznīcas, aktīvu latviešu mūzikas dzīve).
- d) J. Mažeiks palīdz organizēt Lieldienas un Līgo, kā arī Latvijas karavīru dziesmu vakaru 11. novembrī. Organizē latviskus pasākumus, kas pašu aizrauj.
- e) Īpaši izjūt latviskuma nepieciešamību brīžos, kad apkārt maz latviešu.

6. „Ir ļoti svarīgi pret saviem pienākumiem attiekties atbildīgi.” Izsakiet viedokli par šo apgalvojumu, ņemot vērā, ka J.Mažeiks strādā par diplomātu! (5 punkti)

- a) Tā kā J.Mažeiks ir Latvijas Republikas pilnvarotais vēstnieks Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Apvienoto Nāciju Organizācijā, viņam pret savu darbu jāizturas atbildīgi.
- b) J. Mažeiks jebkurā situācijā pārstāv Latvijas valsti, līdz ar to viņa pieļautās kļūdas ir Latvijas valsts kļūdas. Jebkura kļūda, neatbildīga rīcība kaitē gan Latvijas valstij, gan tās tēlam.

II daļa

(30 punkti)

Izsakiet savu viedokli par šo apgalvojumu! (vismaz 100 vārdu)

„Kā ar gaisu – kamēr cilvēkam tas ir, viņš to nepamana, taču sāk manīt tajā brīdī, kad tā sāk trūkt.”

Paskaidrojiet, ko J.Mažeiks domā, sakot šos vārdus!

- a) *J.Mažeiks uzskata, ka cilvēks par vērtībām sāk domāt tikai tad, kad jūt problēmu klātesamību. Piemēram, cilvēks par veselību sāk domāt tikai tad, kad nopietni saslimst. Par latvietību sāk domāt tikai tad, kad sabiedrībā jūtas vientuļš, jo apkārt nav savējo.*
- b) *Dzīvojot ārzemēs arvien vairāk J.Mažeiks izjūt nepieciešamību saglabāt latviskumu, tāpēc ģimenē kopā ar sievu to cenšas saglabāt, iesaistoties dažādu latviešu pasākumu organizēšanā, bērniem mācot latviešu valodu, tam visam atvēlot daudz laika, investīcijas.*

III daļa

(40 punkti)

Uzraksti pārspriedumu par vienu no tematiem! (ne mazāk kā 300 vārdu)

1. “Nākotnes profesijas un karjeras izvēles krustcelēs.”

- a) *Jau no bērnības katrs bērns sapņo, par ko kļūs. Vai turpinās dzimtas tradīcijas, piem., skolotājs, ārsts, aktieris, vai pilnīgi kaut ko jaunu mēģinās. Bērnībā zēni sapņo kļūt par šoferiem, ugundzēsējiem, bankieriem, meitenes - modeles, aktrises, skolotājas. Pieaugot domas mainās, reizēm pat pilnīgi pretējā virzienā.*
- b) *Taču skolas beigās skolēns nonāk pirmajās profesijas izvēles krustcelēs - apgūt kādu arodu vai turpināt mācīties augstskolā. Mācīties arodu, kuru vieglāk apgūt, mazāk prasības iestājai augstskolā, bet ar nezināmu nākotni - būs vai nebūs darba, cik varēs nopelnīt. Varbūt tomēr izvēlēties arodu, kas pašam patīk, kaut gan būs daudz jāmācās, alga var būt pat būs maza. Varbūt apgūt profesiju, kura valstī ir prestiža, liela alga, bet pašam tā varētu sākotnēji šķist pa nepieņemama.*
- c) *Vēl krustcelēs var stāvēt, ja nezini, ko darīt - veidot ģimeni vai tomēr sasniegt iespējamo karjeras kāpnes un tad tikai domāt par ģimeni.*
- d) *Var būt izvēle strādāt tuvu mājām vai tālu, pat ārzemēs. Latvijā, kur par to pašu darbu, ko veiktu ārzemes, maksā mazāk. Turklāt braukt uz ārzemēm nozīmē šķirties no ģimenes, radiem, draugiem.*
- e) *Ko es pats vēlos darīt, kāpēc? Vai man krustceles vēl tikai priekšā, varbūt esmu izdarījis savu izvēli.*

2. “Mans viedoklis nav sliktāks par tavējo, visi viedokļi ir vienlīdz vērtīgi.”

- a) *Demokrātiskā sabiedrībā katram ir tiesības izteikt savu viedokli par jebkuru tematu. Nav pareizu un nepareizu viedokļu, sliktāku vai labāku viedokļu, ir tikai argumentēti viedokļi. Jebkurā viedoklī ir patiesība, jo katrs par savu taisnību pārliecināts.*
- b) *Pieņemot lēmumu, jāanalizē visi viedokļi. Nedrīkst vērtēt viedokli tikai no sev izdevīgas pozīcijas.*
- c) *Šodien īpaši jābūt uzmanīgiem, uz klausot, izlasot citu viedokļus sociālajos medijos, jo aizvien biežāk nākas uz klausīt viedokļus, kuros tā paudējs izsaka tikai sev izdevīgu argumentāciju. Jābūt kritiskiem, analizējot visus viedokļus.*

